

Kaple sv. Jiří zvaná capella regia

Město Přerov může se jako málo které jiné pochlubiti památnými staletými stavbami. Mezi nejstarší z nich patří kaple sv. Jiří na Horním náměstí. Je na jeho jižní straně, již z dále viditelná svojí štíhlou věžkou. Kaple pochází z dávných dob, dle odhadu snad již z 8. století. Hynek Krch klade její původ do dob říše Velkomoravské — asi do doby příchodu slavných slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Je to stavba byzantská.

Již dávno před tím, než byl „kopec“ (nynější Horní náměstí) osídlen, stávala prý zde tato kaplička. Teprve několik staletí po jejím vzniku „kopec“ počal se osídlovati a opevňovati šancemi. Tato kaple, jinak zvaná capella regia, jest pradávným očitým svědkem historických událostí, důležitých nejen pro naše město, nýbrž řídících mnohdy i osud Moravy.

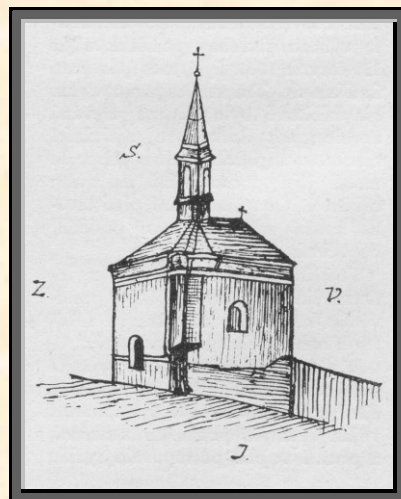
Již v roce 1241 navštívily sídliště (nynější Přerov) hordy tatarské, vše ničící a vraždící. Dlouho trvalo, než se Přerov z této hrozné rány vzpamatoval. Nicméně „horní kopec“ vzhledem ke své výhodné poloze byl rychleji osídlován a opevňován. Nadešla další smutná perioda v jeho vývoji — období to války třicetileté. Tehdy za jedné noci v roce 1642 byl Přerov Švédy přepaden, dobyt a vypálen. Celé dolní město bylo zničeno, jen horní část (Horní náměstí) díky mohutnému opevnění zámku mohla odolati mohutnému náporu bezohledného nepřítele.

Přirozeně, že všechny tyto události zanechaly svoji stopu i na naší kapli, jejíž původní podoba doznala během času značných změn. Prodělala řadu ničivých požárů, byla však vždy znovu opravena, podobně jako domy ostatní.

Kaple jest stavěna do čtverce, na východní straně rozšířena do oblouku. V této části stával dřívě oltář, který však v roce 1911 byl přeložen na stranu jižní. Klenba kaple jest křížová římského vzoru. Na jihovýchodní straně jest kaple silně podezděna a splývá s opevňovací zdí — šancema. Jest litovati, že pohled na ni se strany jižní byl nešťastnou stavbou dř. biografu „Oranie“ přes usilovné protesty kons. rady P. Zavřela zmařen. Vchod do kaple původně na straně západní byl rovněž za opravy v roce 1911 přeložen na stranu severní. Kaple má po oknu na straně východní, jižní a severní.

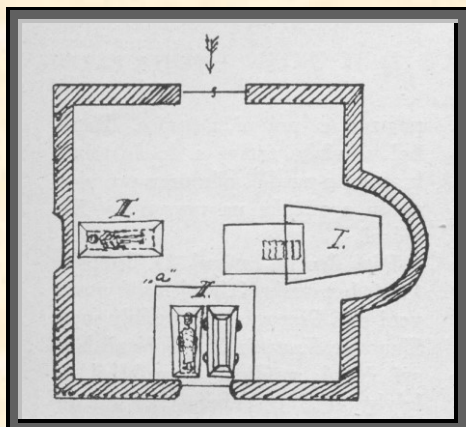
Až do roku 1910 byla kaple ve velmi zuboženém stavu. Omítka zdíva na mnoha místech odpadla, ve zdivu samotném a na klenbě zely nebezpečné trhliny. Smutný byl pohled na tuto vzácnou starodávnou památku, neboť se již zdálo, že propadne úplně zkáze. Leč, bohudíků, nestalo se tak. V uvedeném již roce našel se dobrodinec, jenž umožnil, aby za přispění ještě dalších obětavých přerovských občanů tento historický památník mohl býti uchován pozdějším generacím. Byla to občanka Johanka Čapková z Podvalí, která věnovala částku 4000 K na opravu, a k ní přidružilo se ještě několik uvědomělých dárců. Takto vzniklým fondem mohlo se započítati s důkladnou restaurací kaple a dáti jí dnešní podobu. Zásluha těchto dárců jest též plným právem na věčné časy vryta do destičky z červeného mramoru, upevněné ve zdivu kaple :

Kapli tuto sv. Jiří obnovil
1910—1912
kons. rada a farář Ignác Zavřel
nákladem Johanky Čapkové a
jiných dobrodinců a posvětil ji
na sv. Jiří L. P. 24. dubna 1912.

Kaple sv. Jiří

Zapomenutý Přerov

Půdorys kaple sv. Jiří

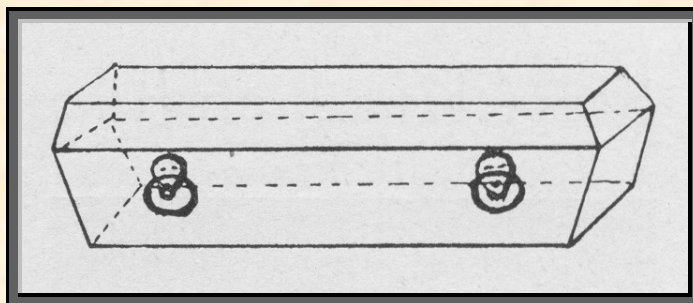
pocházející z tohoto rodu.

Bylo to v pátek dne 21. dubna 1911 o trhu, kdy za přítomnosti komise pracující dělníci odstranili náhrobní kámen. Pod ním odkryt vchod do první hrobky. Byl úzký a po úzkých schodech z červených cihel sestoupili jsme do místnosti dosti prostorné. (Viz půdorys hrobky I.) K překvapení nenalezli jsme žádné rakve, ani kosti zde pochovaných. Jen zbytky šatstva ze sametové látky tmavohnědé, jakož i části obuvi ležely rozmetány na zemi. Bylo nám ihned jasno, že hrobka jest vyrabována. Dvě staré slečny Snob-lovy, bydlící na Horním náměstí, mně vyprávěly, že jejich matka viděla, jak hrobka v kapliče byla otevřena a tam v rakvi odpočíval rytíř, oděn brněním pravděpodobně Jan Želecký z Počernic, a dítě, pochované roku 1579. Rytíř měl zlaté závěsky, jež prý odcizil jistý doktor, který pak pro tuto věc se musel zodpovídati úřadům. Brnění se prý rozpadlo.

Toto sdělení zdálo se mně věrohodným, neboť hrobka, ležící na východní straně, byla vandalským způsobem vyloupena. Nalezené pozůstatky byly sebrány a pietně pak uloženy.

Zklamali nás obsah této hrobky, byli jsme do jisté míry odškodněni nálezem hrobky druhé, o jejíž existenci neměl tehdy nikdo potuchy. Vchod do druhé hrobky (půdorys II.) nebyl nijak označen a tato hrobka, ležící na jižní straně, byla objevena náhodou. Na místě, označeném v půdorysu písmenem „a“, počala se pojednou sesypávat půda. V zemi vznikl nepatrný otvor, jenž byl přítomnými dělníky patřičně rozšířen. Byv náhodou přítomen, jako první protáhl jsem se otvorem a seskočil do hloubky necelých dvou metrů. Spatřil jsem ponurou místnost, klenutou červenými cihlami, v rozměrech 1.80 m výška, 2.20 m šířka a 2.60 m délka. Na zemi ležely vedle sebe dvě rakve. Prvá z nich, ležící na straně západní, dubová, byla bez víka. Víko bylo po hrobce rozmetáno, zřejmě i zde řádila zlá ruka. Rakev pravděpodobně byla dvojitá, t. j. uvnitř dubová a tato vložena do rakve cínové, neboť byla nalezena dvě kulatá skla, jakých se pro tento druh rakví dříve používalo. Cínový obal však jsme nenašli. Byl pravděpodobně odstraněn. V této otevřené rakvi spí svůj věčný sen nějaká vznešená dáma (šlechtična). Hlavu měla zdobenu věnečkem, pleteným z tmavohnědého sametu, který však dotekem se rozpádl. Vlas odpočívající jest krásný, zlatožlutý, dosud zcela zachovalý. Obléčena jest v bílé roucho, ruce má položeny podél těla, střevíčky téže látky jako věneček na hlavě.

Druhá rakev je mohutná, cínová, se čtyřmi železnými kruhy a dosud nebyla otevřena. (Viz vyobrazení). Tehdy přítomný Dr. Riedl žádal tehdejšího faráře Dra Zavřela za povolení otevřít tuto rakev.

Tvar cínové rakve

Zapomenutý Přerov

Svolení však neobdržel. V této druhé rakvi odpočívá dle všeho statkář Jiří Přepysky, který byl v r. 1764 krutým způsobem na svém statku zavražděn a v kapli pochován. Dle zachovaných zpráv byl to muž, který Přerov miloval a také kapli nechal svým nákladem opravit. Přál si býti pochován v kapli, což se také stalo.

V blízkosti původního vchodu do kaple, t. j. na straně západní přišlo se v hloubce asi 1.30 m na rakev již setlelcu. Její rozměry 2.40 m délky a 0.85 šířky svědčí o statnosti v ní pochovaného muže, což také potvrzuje v ní nalezená kostra. Pozůstatky byly opět pietně na témže místě uloženy.

Chtěl jsem se zmíniti o věci, která širší veřejnosti není známa. V kapli jsou uloženy pozůstatky významných osobností starého Přerova a jediné důkladnou opravou v roce 1911 se zabránilo další zkáze hrobek, po případech i jejich zneuctění.

Podotýkám ještě, že náhrobní kámen z hrobky I. jest zazděn u nynějšího vchodu na straně severní.

Akad. Malíř Jiří Heřman: Pohled z Masarykova náměstí na Městský dům, farní kostel a městskou spořitelnu

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)